

To Cite This Article: Arslan, K., Hayır Kanat, M., Görgülü Arı, A., & Özdemir, M. (2023). Yerli ve göçmen ortaokul öğrencilerinin göç, göçmen, vatan, ülke ve savaş kavramlarına yönelik algıları. *International Journal of Geography and Geography Education (IGGE)*, 50, 164-183. <http://dx.doi.org/10.32003/igge.1269462>

YERLİ VE GÖÇMEN ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN GÖÇ, GÖÇMEN, VATAN, ÜLKE VE SAVAŞ KAVRAMLARINA YÖNELİK ALGILARI*

Perceptions of Natives and Immigrant Secondary School Students on the Concepts of Migration, Immigrant, Homeland, Country and War

Kevser ARSLAN^{ID}, Meryem HAYIR KANAT^{ID}, Aslı GÖRGÜLÜ ARI^{ID}, Melissa ÖZDEMİR^{ID}

Öz

Bu çalışmada, bir devlet ortaokulunda öğrenim gören öğrencilerin “göç, göçmen, vatan, ülke ve savaş” kavramlarına yönelik algılarının belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla belirlenen bir devlet ortaokulundan, Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlığına sahip ve aile geçmişi uzun yıllar Türkiye topraklarında olan 12 öğrenci ve Suriye iç savaşı nedeniyle Türkiye’de yaşayan vatandaşlık sahibi olmayan 11 göçmen öğrenci olmak üzere toplam 23 öğrenci çalışma grubunu oluşturmuştur. Araştırma verileri, belirlenen kavramların benzetileceği metaforun ve benzetme gerekçesinin yazılacağı cümlelerin yer aldığı form ile elde edilmiştir. Metafor formundan elde edilen veriler nitel araştırma yöntemlerine dayalı olarak içerik analizi yardımıyla çözümlenmiştir. Veri analizi sürecinde öğrenciler tarafından oluşturulan metaforlar sınıflandırılmış ve frekans değerleri hesaplanmıştır. Çalışma verileri bağlamında, öğrencilerin toplamda verilen kavramlara yönelik 92 farklı metafor oluşturduğu tespit edilmiştir. Öğrenciler tarafından en fazla; kuş, taşınmak, yuva, aile, ev, kötü olay, insan, ayrılık, kavga ve vatan koruma metaforlarının üretildiği belirlenmiştir. Öğrencilerin genel anlamda göçmen, vatan ve ülke kavramlarını olumlu; göç ve savaş kavramlarını olumsuz metaforlarla ilişkilendirdiği ortaya konulmuştur. Yerli ve göçmen öğrencilerde var olan olumsuz yargıların ortadan kaldırılmasına yönelik çalışmaların yapılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Metafor, Göç, Vatan, Ülke, Savaş, Göçmen, Yerli

Abstract

This research aimed to determine the perceptions of students studying in a public secondary school towards the concepts of “immigration, immigrant, homeland, country, and war”. A total of 23 students from a public secondary school determined for this purpose, 12 students who have Turkish citizenship and whose family history has been in Turkish territory for many years and 11 immigrant students without citizenship living in Turkey due to the Syrian civil war, formed the study group. The research data was obtained with a form containing the metaphor in which the determined concepts would be compared and the sentences in which the justification for the analogy would be written. The data obtained from the metaphor form was analyzed with the help of content analysis based on qualitative research methods. During the data analysis process, the metaphors created by the students were classified and their frequency values calculated. In the context of the study data, it was determined that the students created a total of 92 different metaphors for the given concepts. Mostly by students, it was determined that the metaphors of bird, moving, nest, family, house, bad event, human, separation, fight, and protecting the homeland were produced. Students generally have a positive understanding of the concepts of immigrant, homeland, and country. It has been revealed that he associates the concepts of migration and war with negative metaphors. It is recommended that studies be carried out to eliminate the negative judgments that exist among local and immigrant students.

Keywords: Metaphor, Migration, Homeland, Country, War, Immigrant, Native

* Bu araştırma YTÜ BAP kapsamında yürütülmekte olan “Uluslararası Göçmen ve Mülteci Öğrencilerin Entegrasyonunda Okul Dışı Eğitim Ortamlarının Kullanımı (GEODEM)” projesi kapsamında gerçekleştirilmiştir.

** **Sorumlu Yazar:** Doktora Öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi, ✉ arslankevser96@gmail.com

GİRİŞ

Bireylerin kalıcı olarak yaşamlarını sürdürdükleri çevreleri isteyerek veya zorunlu olarak değiştirmesi, göç olarak tanımlanır (Aker, Ayata, Özeren, Buran & Bay, 2002; Tümertekin & Özgüç, 2019). Ülke sınırları dışına yapılan göçler dış göç; ülke içerisinde gerçekleştirilen göçler ise iç göç olarak ifade edilmektedir (Şahin, 2016; Telsaç & Telsaç, 2022). Göçler, büyük sosyal etkiler yaratabilecek toplumsal bir hareketliliği temsil etmektedir (Çağlayan, 2015). Tarihsel süreçte göçler, bireyler ya da toplumlar tarafından farklı nedenlerle farklı coğrafyalar arasında sıklıkla yaşanmıştır. Toplumlar da yer alan bireylerin gerçekleştirdiği göç hareketlerinin sebepleri ve amaçları ise birbirinden farklı nedenlere dayanmaktadır (Arslan & Uslu, 2020; Tümertekin & Özgüç, 2019). Ayrıca geçmişten günümüze gönüllü veya zorunlu nedenlere bağlı olarak yaşanan göçler, toplum koşullarından ayrı tutulmamıştır (Şahin, 2020).

Coğrafi konumu dolayısıyla, göç süreçlerinden etkilenen ve göç dalgasına maruz kalan ülkelerden biri de Türkiye’dir ve özellikle 2011 yılından sonra milyonlarca Suriye uyruklu bireyin göç ettiği ilk noktalardan biri haline gelmiştir (Akşit, Bozok & Bozok, 2015; Arslan & Uslu, 2020; Kıratlı, 2011). Türkiye’nin 2023 itibarı ile yaklaşık 3,6 milyon kayıtlı Suriyeli’ye ve diğer milletlerden yaklaşık 320.000 mülteci ve sığınmacıya ev sahipliği yaptığı bilinmektedir (United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR), 2023). İtici faktörlerden olan savaşlar insanların ülkelerini zorunlu olarak terk etmelerine yol açmaktadır. Savaş haricinde doğal afetlere, siyasi baskılara, açlığa ve salgın hastalıklara bağlı zorunlu göçler de kimi zaman yaşanmaktadır (Karaman & Bulut, 2018; Telsaç & Telsaç, 2022). Birleşmiş milletler ülkelerin yaşamış olduğu büyük ekonomik krizlerinde insanları göçe iten faktörler arasında kabul etmektedir. Nitekim ekonomik kriz, 6 milyon Venezuelalı vatandaşın göç etmesine neden olarak gösterilmektedir (UNHCR, 2022).

Göç toplumsal dönüşümü sağlamanın yanında, sosyal değişim ve gelişmelere neden olan bir unsur olarak da görülmektedir (Yumurtacı & Tolunay, 2018). Türkiye’ye yönelik yaşanan göçler arasında, gönüllü göçler oldukça az sayıdadır. Bu tür göçlerin büyük kısmını ise, Afrika ve Asya ülkelerinden eğitim almak ya da çalışmak üzere Türkiye’ye gelenler ve yasa dışı yollarla Türkiye’ye gelip süreç içerisinde oturma hakkı edinenler oluşturmaktadır. Akdeniz ve Ege bölgesindeki turizm bölgelerine yerleşen, az sayıda Avrupalı göçmen de Türkiye’de yaşamaktadır. Türkiye’de mülteci ve sığınmacı statüsü haricinde bulunan ve oturma iznine sahip yabancı ülke vatandaşları 2021 yılında 1 milyon 792 bin 36 kişidir. Türkiye’de ikamet eden yabancı nüfusun içerisinde %18’lik bir oran ile Irak vatandaşları ilk sırada gelmektedir (Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), 2022).

Göç hareketliliği, özellikle ülkelerini terk etmek zorunda kalan çocuklar için olumsuz tecrübeler yaşatabilmektedir (Eren, 2019). Nitekim eğitim çağındaki çocuklar açısından bu durum daha da ciddileşmektedir (Allen-Mearis & Montgomery, 2014). Öğrencilerde, yalnızlık ve yabancılaşma duygularının yaşandığı, sosyal yalıtım durumlarının şiddetlendiği (Eren, 2019; Jafari, Tonga & Kışla 2018; Kiremit, Akpınar & Akcan, 2018; Songür & Olgun, 2020; Şahin & Doğan, 2018; Yüce & Doğan, 2022), okula uyumlarında sorunların oluştuğu belirtilmektedir (Boswall & Al Akash, 2015; Massfeller & Hamm, 2019; Şeker & Aslan, 2015). Bununla beraber göçmen öğrenciler dil problemleri, materyal eksikliği ve yeterince başarılı olamama gibi sorunlarla karşı karşıya kalabilmektedir (Kuzu Jafari, Tonga & Kışla, 2018; Şahin & Doğan, 2018; Yüce & Doğan, 2022). Göçmen öğrencilerin karşı karşıya kalmış oldukları sorunları tespit etmeye yönelik pek çok bilimsel çalışma yapılmaktadır (Alan, 2021; Börü & Boyacı, 2016; Bulut, Kanat Soysal & Gülçiçek 2018; Büyükhan & Karagöl, 2021; Çerçi & Canalıcı, 2019; Çetin & Ağcam, 2021; Sarier, 2020).

Göç kavramına yönelik metaforik algıların ortaya konulduğu birçok çalışmaya rastlanmıştır. Gürgan (2018), eğitim kurumlarında görev yapan idareciler ile Suriyeli göçmen öğrencilere yönelik metaforik algıları ele almıştır. Bu çalışmada da amaçlanan göçmen öğrencilerle yapılan görüşmelerde belirli kavramlar kullanılarak o kavramlara yönelik öğrencilerdeki metaforları ortaya koymaktır. Metaforlar; net bir biçimde ifade edilemeyen bir kavrama ait benzerliği açıklamak için bir şeye atıfta bulunma biçimi şeklinde tanımlanabilmektedir. Daha açık bir tasvirle bir fenomenin veya kavramın daha bilinmiş terimlerle nitelendirilmesidir (Arslan & Bayrakçı, 2006; Güneş & Fırat, 2016; Seferoğlu, Korkmazgil & Ölçü, 2009). Ayrıca, bir kavram alanını başka bir alan açısıyla yapılandırmak veya anlamlandırmak biçiminde de açıklanabilmektedir (Sanchez, María Barreiro & Maojo, 2000). Metaforları güçlü kılan nitelik, iki olgu arasındaki bağlantının kurulmasına yardımcı olması veya

var olan zihinsel şemanın başka bir zihinsel şema üzerine yansıtılmasını sağlamaktır (Saban, 2008). Başka bir ifade ile soyut düşünce ve tecrübeyi somutlaştırarak başka bir kavramla daha anlaşılır hale getirmenin bir yolu olarak ifade edilebilmektedir (Kövecses, 2016). Metaforlar aracılığıyla soyut fikir ve bilgiler somut hale getirilerek, deneyimlerin tanınması ve anlaşılması kolaylaştırılmış bir formda sunulmaktadır (Godor, 2019; Meier, Scholer & Fincher-Kiefer, 2014). Öte yandan metaforlar, yeni kavramların işlenmesinde önemli bir role sahiptir (Boxenbaum & Rouleau, 2011).

Eğitim, metaforlardan sıklıkla yararlanan alanlardan biri olarak ön plana çıkabilmektedir. Metaforlar eğitim alanında; müfredat geliştirme ve plânlama, öğrenmeye teşvik etme, yaratıcı düşünme gibi hedeflerin yerine getirilmesinde (Arslan & Bayrakçı, 2000), öğretmen eğitimi araştırmalarında (Bessette & Paris, 2020), öğrencilerin algılarına ilişkin fikir edinmede (Kahu & Picton, 2022) kullanılmaktadır. Metaforların, eğitimde pek çok verimli kullanımının gün geçtikçe daha fazla arttığı bilinmektedir (Guilherme & Souza De Freitas, 2018). Metaforlar, eğitim uygulamalarında farklı bakış açıları kazandırmak için değerli ve güçlü bir pedagojik araç olarak gösterilmektedir (Jensen, 2006; Saban, 2008; Zheng & Song, 2010). Öğrenme sürecinde metaforlar bilişsel anlamlandırma sürecinin işleyişinde çağrıştırmacı görevi üstlenmektedir (Arslan & Bayrakçı; Güneş & Fırat, 2016). Metaforlardan eğitim alanında faydalanılması, geçmiş ve güncel sorunların daha etkin bir biçimde resmedilmesine ve anlamlandırılmasına yardımcı olmaktadır (Guilherme & Souza De Freitas, 2018). Eğitimsel fenomenlerin anlaşılması için metaforlar güçlü bir bilişsel model olma konumundadır (Botha, 2009). Anlaşılması zor kavramların bilinen bir kavramla açıklanması olan metaforun, öğrenciler tarafından öğrenilmesi ya da anlaşılması zor kavramların aktarılmasında yardımcı olabileceği ifade edilmektedir (Geçit & Gencer, 2011; Jęczyński, 2018). Bununla beraber çocukların zihinsel çıkarım becerileri ve zihinsel yorumlama yetenekleri hakkında fikir verdiği de ifade edilmektedir (Del Sette, Bambini Bischetti & Lecce, 2020). Öğretim sürecinde bireylerin okul-sınıf-ev dinamikleri içerisinde oluşturdukları anlamlara ait zihin haritalarını sunma ve farkındalıklarını artırma, metaforların katkı sağladığı diğer önemli bir noktadır (Mahlios, 2002).

Alanyazın çalışmaları incelendiğinde, mevcut çalışmada yer verilen kavramlara ait metafor çalışmalarına rastlanmaktadır. Ortaokul öğrencilerine yönelik; göç kavramına ait (Çetin, Kılcan & Çepni, 2015; Kılınç, Karayel & Koyuncu, 2018; Şentürk, Tıkman & Yıldırım, 2017; Türk & Atasoy, 2020), göçmen kavramına ait (Irmak, 2019), vatan kavramına ait (Er Türküresin, 2018; Gömleksiz & Öner, 2016; Özkan & Taşkın, 2014; Palavan & Kozaner Yenigül, 2021; Sağdıç & İlhan, 2018) savaş kavramına ait (Kanathl & Schreglmann, 2017) metafor çalışmalarının gerçekleştirildiği tespit edilmiştir. Mevcut çalışmada ise göç ve göç ile ilişkilendirilebilecek farklı kavramlar bir arada ele alınmıştır. Bununla beraber çalışmanın farklılaşan belirgin özelliği ise aynı okulda eğitim gören, aynı çevrede ikamet eden yerli ve göçmen öğrencilere yönelik yapılmış olmasıdır.

Bu çalışmada göç konusu çerçevesinde ele alınan kavramların başında, göç eden kişileri ifade eden göçmen ve mülteci kavramları gelmektedir (Aydeniz & Sarıkaya, 2021). Göçmen; göç olayını yerine getiren, bulunduğu ülkeden başka bir ülkeye giden kişiler olarak tanımlanırken, mülteci ise, ülkesini zorunlu nedenlerle terk edip başka ülkelere sığınan insanlar olarak tanımlanır (Şimşek & Kula, 2018; Tümertekin & Özgüç, 2019). Sığınma başvurusu sonuçlanıncaya kadar göç edenlerin yasal statüsü sığınmacıdır (Tümertekin & Özgüç, 2019).

Göç kavramıyla bağlantılı olabilecek diğer bir kavram ise vatandır. Vatan, bireylerin tarihi bağlar kurdukları, ortak bir kültürü şekillendirdikleri ve korumak sorumluluğunda oldukları topraklar olarak tanımlanabilmektedir (Gömleksiz & Öner, 2016). Orhun Abideleri'nde Ötüken'in korunmasına yönelik yer alan ifadeler toprak ile vatan ve vatan ile millet arasında bağlılıkların kurulduğunu göstermektedir (Elban, 2015). Ayrıca milletin dili ve siyasi egemenliği ile hâkim olduğu coğrafya, siyasal sistem, politik kurumları ve ülke sembolleri ile derinleştirilebileceği belirtilmektedir. Aslında vatan kavramı ve önemi, o topraklarda yaşayan bireylerin tecrübeleriyle anlam kazanmaktadır. Vatan bazen yaşanan, bazen yaşamın geçirildiği, bazen ataların doğup büyüdüğü yer olarak kişiler tarafından benimsenebilmektedir (Sağdıç & İlhan, 2018). Ayrıca vatan yerli halkın yaşanan yer betimlemesinden öte duyguların, anıların, deneyimlerin ve iç dünyaların yansımasını gösteren mukaddes bir fikir değeri olarak da gösterilebilmektedir (Duran, 2018). Ülke, göç ve vatan kavramlarıyla ilişkili üzerinde durulması gereken diğer bir kavramdır. Ülke toprak parçası olarak ele alınır ve ülkeye ait olma, büyük fedakârlıklar ortaya koyma ve kültürel miras o parçayı vatan haline getirir (Elban, 2015; Faiz, Turan & Avcı, 2021; Yavuz, 2018).

Savaş kavramı da göç süreciyle ilişkilendirilebilecek kavramlar arasında gösterilebilmektedir. Ülkeler arasında farklı nedenlerle yaşanan savaşlar insan hayatını etkileyerek göçlere neden olmaktadır (Aksoy, 2012; Eren, 2019; Ereş, 2015; Eroğlu, 2020; Karaman & Bulut, 2018). Suriye halkı da savaş faktörü etkisiyle göç etmek zorunda kalmıştır (Karagözoğlu, 2017; Şahin, 2020). Savaşlar, bölgesel ve küresel çapta bir sorundur ve insan yaşamını her anlamda etkileyebilecek bir potansiyele sahiptir (Karanfiloğlu, 2019). Savaşlar, çocuklar üzerinde olumsuz etki yaratabilecek, fiziksel veya ruhsal anlamda birçok travma yaşatabilecek durumlardır (Bilgin, 2014; Eroğlu, 2022; Masten & Narayan, 2012). Dolayısıyla savaşlar mülteci çocukların yaşamlarında sosyal, kültürel, eğitim gibi birçok alanda olumsuz yansımalar görülmesine yol açmaktadır (Derince, 2019). Bu denli önemli kavramlar hakkında öğrencilerin düşüncelerini ve zihinlerinde yapmış oldukları tanımlamaları ortaya koymak amacıyla gerçekleştirilenbu metafor çalışmasının alana katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Çalışma grubu aynı sınıfta öğrenim görmekte olan yerli ve göçmen öğrencilerden oluşmaktadır. Farklı kültürlerden gelen yerli ve göçmen öğrencilerin oluşturmuş olduğu araştırma grubunun fikirlerinin tespit edilmesi alanyazına bağlamsal bir çerçeve sağlayabilecektir. Ayrıca farklı kültürel özellikteki öğrencilerin seçilen kavramlara yönelik görüşlerinin kıyas edilmesi olanağı sunacaktır. Dolayısıyla kavramlara yönelik elde edilen bulgular öğrencilerin bakış açılarını ortaya koymak bakımından değerlidir. Çalışmada, yerli Türk ve göçmen Suriyeli ortaokul öğrencilerinin; “Göç”, “Göçmen”, “Vatan”, “Ülke” ve “Savaş” kavramlarına ait algılarının metaforlar aracılığıyla tespit edilmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda planlanan araştırmada aşağıdaki sorulara yanıt aramaktadır:

1. Ortaokul öğrencilerinin “Göç, Göçmen, Vatan, Ülke ve Savaş” kavramlarına yönelik metaforları nelerdir?
2. Ortaokul öğrencilerinin “Göç, Göçmen, Vatan, Ülke ve Savaş” kavramlarına yönelik metaforları hangi kategoriler altında toplanmaktadır?
3. Ortaokul öğrencilerinin “Göç, Göçmen, Vatan, Ülke ve Savaş” kavramlarına yönelik metaforları, Türk ve Göçmen öğrenciler açısından farklılaşma göstermekte midir?

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Çalışma, nitel araştırma yöntemlerine dayalı fenomenoloji (olgu-bilim) deseninden yararlanılarak yürütülmüştür. Çalışmada fenomenolojik bir desenin benimsenmesi, deneyimlere odaklanılması ve deneyimlere ait anlamların ortaya çıkarılmasına dayandırılmaktadır. (Creswell & Poth, 2016). Bu tür çalışmalar; farkında olduğumuz ancak derinlemesine bir anlayışa sahip olmadığımız olgulara odaklanmaktadır (Büyüköztürk, Kılıç-Çakmak, Erkan-Akgün, Karadeniz & Demirel, 2016). Fenomenoloji bireylerin deneyimlerini öğrenilmesine yardımcı önemli bir konumda olup, yaşanmış deneyimlerin irdelenmesine odaklı bir nitel araştırma desendir (Neubauer, Witkop & Varpio, 2019). Laverty (2003) tarafından olgu-bilim çalışmalarıyla ortaya çıkarılan anlamların yönlendirilebileceği veya geliştirilebileceği de belirtilmektedir.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, 2022–2023 eğitim-öğretim yılı içerisinde İstanbul Esenler’de yer alan ve araştırmanın yapıldığı üniversiteye yürüme mesafesinde bir devlet okulunda öğrenim gören, Türkiye Cumhuriyetinde yaşayan yerli ve göçmen ortaokul öğrencileri oluşturmaktadır. Çalışma grubu öğrencileri, “Uluslararası Göçmen ve Mülteci Öğrencilerin Entegrasyonunda Okul Dışı Eğitim Ortamlarının Kullanımı (GEODEM) Projesi”nin katılımcılarıdır. Araştırmanın çalışma grubunda 6.ve 7.sınıf düzeyinde göçmen (Suriyeli) ve yerli (Türk Vatandaşı olan, aile geçmişi Türkiye topraklarında yer alan) öğrencilerden oluşan toplam 23 öğrenci yer almaktadır. Çalışmada amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örneklemesine başvurulmuş çalışma grubu belirlenmiştir. Bu örnekleme türünde temel anlayış, önceden belirlenmiş bir dizi ölçütü karşılayan kişilerle çalışılmasıdır. Ölçüt veya ölçütler araştırmacı tarafından belirlenebilmektedir (Marshall & Rossman, 2014). Bu bağlamda çalışmada belirlenen öğrencilerin sosyo-ekonomik açıdan dezavantajlı grupta yer alan Suriye göçmeni öğrenciler ve Suriye göçmeni öğrencilerle aynı sınıfta öğrenim gören yerli öğrenciler olmasına özen gösterilmiştir. Bununla beraber öğrencilerin 12-15 yaş grubu aralıklarında olması ve akran sayılabilecek yaş sınırlarında olmaları dikkate alınmıştır.

Bu ölçütler çerçevesinde 12'si yerli, 11'i ise Suriye göçmeni toplam 23 öğrenci çalışma kapsamına dâhil edilmiştir. Çalışmaya dâhil edilen bu öğrencilerin 8'i kız, 15'i ise erkek öğrencidir. Çalışmada veriler değerlendirilirken her bir öğrenci, analiz aşamasının kolaylaştırılması adına kodlanmıştır. Türk öğrencilerin her biri "TÖ1, TÖ2...TÖ12"; göçmen öğrencilerin her biri "GÖ1, GÖ2...GÖ11" biçiminde kodlanmıştır. Göçmen öğrencilerin Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlığı bulunmamaktadır.

Veri Toplama Araçları

Metaforlar, eğitimin her alanında, eğitimciler tarafından farklı hedeflere ulaşılmasında yararlanılabilecek araçlardan biri olarak gösterilebilmektedir (Arslan & Bayrakçı, 2006; Hordvik, MacPhail & Ronglan, 2022; Tannehill & MacPhail, 2014). Olgu veya olayların detaylı incelenmesinde etkili bir nitel veri toplama aracı olarak ifade edilebilmektedir (Bozkurt, 2020; Güneş & Fırat, 2016). Tipik bir görüşme, gözlem veya doküman incelemesine kıyasla daha kolay ve pratik bir veri toplama yöntemi olarak gösterilmektedir. Bununla beraber konu, olgu ve olaylar hakkında sağlam ve zengin bir resim sunabilmektedir (Yıldırım & Şimşek, 2018). Öğrencilere uygulanan metafor formunda gerekli açıklamaların yer aldığı bir yönerge de yer almaktadır. Formda yer verilen ve öğrencilerden tamamlanması istenen bir örnek; "Göçmen gibidir. Çünkü" biçimindedir. Katılımcılardan verilen kavramları herhangi bir şeye benzetmeleri istenmiş ve benzetme nedenlerini açıklamaları beklenmiştir. Böylelikle öğrencilerin ortaya koydukları metafor ve gerekçesi arasındaki ilişkinin tespit edilmesi hedeflenmektedir.

Verilerin Çözülmesi

Tüm öğrencilerin metaforlara verdikleri cevaplardan elde edilen veriler önce elektronik ortama aktarılmış, sonra kullanılan ifadeler fenomolojik yaklaşımla içerik analizine tabi tutulmuştur. İçerik analizi; verilerin kavramsallaştırılması, benzer ve farklılıkların ortaya konulması ve kavramlar arasındaki örüntünün açıklanma sürecinden oluşturmaktadır (Creswell, 2013; Yıldırım & Şimşek, 2018). Çalışma çerçevesinde metaforların analiz edilmesi süreci, alanyazından yararlanılarak gerçekleştirilmiştir (Ekici, 2016; Jin, Liang, Jiang, Zhang, Yuan & Xie, 2014; Li & Zou, 2021). Öncelikle öğrencilerden elde edilen her bir form tek tek incelenmiştir. Çalışma kapsamı dışında tutulacak herhangi bir forma rastlanmamıştır. Araştırma harici formların oluşmamasının nedeni formların doldurulması sürecinde projede gönüllü olarak çalışan Eğitim Fakültesi mezunu rehber yüksek lisans öğrencilerinin desteği belirleyici olmuştur. Her formun, amacına uygun doldurulma durumuna bakılmış ve değerlendirme işlemine geçilmiştir. Sonraki aşamada her bir form tekrar okunmuş ve formların numaralandırılma işlemi gerçekleştirilmiştir. Toplam 12 yerli Türk öğrenciye ait formlar TÖ koduyla; 11 göçmen Suriyeli öğrenciye ait formlar GÖ koduyla numaralandırılmıştır. Daha sonra kavramlara ait metaforlar ve gerekçeleri sıralanmış ve kategorize edilmeye başlanmıştır. Benzer anlamlar ifade eden metaforlar bir araya getirilmiştir. Öğrenciler tarafından metaforlar aracılığıyla yapılan çağrışımlar kodlanmış ve sonrasında uzman görüşleri doğrultusunda analiz edilmiştir. 4 alan uzmanı tarafından görüş birliğine varılarak her bir metafor "Olumlu" ve "Olumsuz" algı içermelerine göre gruplandırılmıştır. Verilen kavramlara yönelik olarak öğrenciler tarafından oluşturulan metaforların çağrışımlarına göre kategorize edilmesi sürecine yönelik bir örneğe anlaşılması açısından Tablo 1'de yer verilmiştir.

Tablo 1: Örnek Metafor Çözülmesi

Kategori	Örnek Metafor	Örnek Cümle (Gerekçe)
Olumlu	Göçmen kardeş gibidir.	Çünkü onları tanımasak bile sınır komşumuzdaki insanlardır.
Olumsuz	Göçmen ezilmiş gibidir.	Çünkü onlara gittikleri yerde kötü davranırlar, hep kendilerinden ayrı tutarak alaycı gözle bakarlar.

Tablo 1 incelendiğinde, öğrenciler tarafından oluşturulan metaforlardan olumlu kategoriye veya olumsuz kategoriye dahil edilen metafor ve yazılan gerekçe cümlesi örneği görülmektedir. Yazılan metaforların tanımlamaları ve öğrencilerin sunduğu gerekçeleri göz önünde bulundurularak kategorize etme işlemi yapılmıştır. Bu doğrultuda olumlu anlam taşıyan veya olumlu ilişkilendirme yapılan metaforlar olumlu; bunun tam tersi olan metaforlar ise olumsuz kategorisine yerleştirilmiştir. Son aşamada ise kategorize edilen her bir metafora ait tablo oluşturulmuş, metaforlara ait frekans değerleri hesaplanarak tabloya aktarılmıştır. Ayrıca analiz edilen metaforlara ait öğrenci cümlelerine de yer verilmiştir. Veri analizi sonucunda elde edilen bulguların geçerlik ve güvenilirliği sağlanarak yorumlanmıştır.

Geçerlilik ve Güvenirlilik

Nitel araştırmalarda güvenilirlik ve geçerliliğin sağlanması noktasında, konu alanında uzmanlaşmış kişiler tarafından uzman incelemesi gerçekleştirilmesi önerilmektedir. Geçerliliğin sağlanmasında bireylerden doğrudan alıntılar vermek önemli olmaktadır (Yıldırım & Şimşek, 2018). Benzer biçimde, farklı araştırmacılar tarafından aynı verilerin analizi, yorumu ve karşılaştırılması güvenilirliğin sağlanması için önemlidir (Merriam, 2013). Metafor analizinde araştırmacının yanlış bir yorumlama yapması ihtimaline karşın yorumun doğruluğunu ve güvenilirliğini sağlanması gerekmektedir (Armstrong, Davis & Paulson, 2011). Bu doğrultuda araştırmada analiz edilen metaforlar 4 alan uzmanı tarafından da incelenerek görüş birliği oluşturulmuştur. Alan uzmanlarıyla yapılan görüşmeler sonucunda metaforlar uygun kategorilere yerleştirilmiştir. Güvenirlilik hesaplaması sürecinde Miles & Huberman'ın güvenilirlik formülünden yararlanılmıştır. Bu formülle elde edilen değer %80 oranında uyumlu olması beklenmektedir. Güvenirlilik kat sayısı fikir birliği bulunanların, fikir birliği bulunan ve fikir birliği bulunmayanların toplamına bölünüp 100 ile çarpılmasıyla hesaplanır $[Görüş\ birliği / (Görüş\ birliği + Görüş\ ayrılığı) \times 100]$ (Miles & Huberman, 2016).

Uzmanlarla gerçekleştirilen analizler sonrasında, görüş birliği ve görüş ayrılığında bulunan metafor sayıları belirlenmiştir. Araştırma kapsamında öğrencilerin toplam 92 farklı metafor oluşturdukları, bu metaforlardan 6 tanesinde fikir ayrılığı yaşandığı tespit edilmiştir (Misafir, İstanbul, Kuş, Yolcu, Yolculuk, Suriyeli). Bu 6 metaforun olumlu veya olumsuz hangi kategoriye dâhil edilebileceği konusunda fikirler ayrılmıştır, geriye kalan 86 metafor üzerinde görüş birliğine ulaşılmıştır. Uygulanan formül ile güvenilirlik hesaplaması sonrasında, güvenilirlik kat sayısı hesaplanmıştır ve ortalama güvenilirlik kat sayısı %93.47 olarak bulunmuştur $[86 / (86 + 6) \times 100 = \%93.47]$. Dolayısıyla çalışmanın yüksek düzeyde güvenilirlik düzeyine sahip olduğu görülmektedir. “Göçmen Kuş gibidir. Çünkü bir yerden bir yere hep göç eder.” öğrenci alıntısında yer alan “Kuş” uzlaşma sağlanmayan metaforlardan biri olmuştur. Öğrencilerin ne herhangi bir olumsuz durum ne de olumlu durum belirtmemiş olmaları, kuş sözcüğünün anlamının hangi çağrışımı yaptığının tespit edilmemesi konusunda kararsızlık yaşatmıştır. Ancak kuşların temel yaşamsal ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla bir bölgeden bir bölgeye göç etmeleri gereğiyle, uzmanların ortak bir paydada buluşması sonucunda metaforun “Olumlu” kategorisine dâhil edilmesine karar verilmiştir.

BULGULAR

Çalışma kapsamında öğrencilerden 5 kavram için toplam 92 farklı metafor elde edilmiştir. Öğrencilerin her bir kavrama ait oluşturdukları metaforlara ve metafor kategorilerine sırasıyla yer verilmiştir.

“Göç” Kavramına Yönelik Oluşturulan Metaforlara Ait Bulgular

Öğrencilerin “Göç” kavramına yönelik üretmiş oldukları metaforlara Tablo 2’de yer verilmiştir.

Tablo 2: “Göç” Kavramına Yönelik Üretilen Metaforlar

Kategori	Metafor	Frekans	Öğrenci Kodu
Olumsuz Metafor	Taşınmak	4	TÖ3,TÖ7,TÖ9,TÖ12
	Ayrılık	3	TÖ2,GÖ3,GÖ6
	Terk etmek	2	TÖ4,TÖ5
	Muhtaç	1	GÖ5
	Mağdur olma	1	TÖ10
	İşkence	1	GÖ10
	Kaçak	1	GÖ11
	Savaş	1	GÖ2
	Gitmek	1	TÖ6
Olumlu Metafor	Kuş	3	TÖ1,TÖ8,GÖ4
	Araba	1	TÖ11
	Uçak	1	GÖ1
	Aile	1	GÖ8
	Yol	1	GÖ9
	Yolculuk	1	GÖ7
	Toplam	23	

Tablo 2 incelendiğinde, yerli ve göçmen öğrencilerin “Göç” kavramına ait üretmiş oldukları metaforlar ve frekans değerleri görülmektedir. Öğrenciler tarafından toplamda 23 metaforun üretildiği anlaşılmaktadır. Ayrıca öğrenciler, “Göç” kavramına yönelik 15 farklı metafor ortaya koymuştur. Öğrenciler tarafından üretilen metaforlardan 7 farklı metaforun “Olumlu Metafor” ve 8 farklı metaforun “Olumsuz Metafor” kategorisi altında toplandığı görülmektedir. Öğrenciler tarafından “Olumlu Metafor” kategorisinde en fazla “Kuş”(f:3); “Olumsuz Metafor” kategorisinde en fazla “Taşınmak” (f:4), “Ayrılık”(f:3), “Terk Etmek” (f:2) metaforlarının üretildiğine Tablo 2’ den ulaşılmaktadır.

Yerli öğrencilerden;

TÖ3 “Göç Taşınmak gibidir. Çünkü insanlar bir yerden bir yere mecburen eşyalarını toplayıp giderler.”

TÖ4 “Göç Terk etmek gibidir. Çünkü bazı insanlar ülkesini sevmez ve orda kalmak istemez, ülkeyi terk ederler.”

TÖ10 “Göç Mağdur olma gibidir. Çünkü ülke değiştiren insanlar geldikleri ülkede yaşamak istemezler. Ama mağdur oldukları için o ülkeye giderler.”

TÖ11: “Göç Araba gibidir. Çünkü eşyalarımızı arabaya koyar, yolları izleyerek farklı bir yolculuk yapabiliriz.” şeklinde metaforlar kullanarak görüşlerini ifade etmişlerdir.

Göçmen öğrencilerden;

GÖ4 “Göç Kuş gibidir. Çünkü kuşlar farklı zamanlarda sürü halinde başka bölgeye giderler.”

GÖ6 “Göç Ayrılık gibidir. Çünkü sevdiğimiz insanlardan ve vatanımızı bırakmak zorunda kalırız.”

GÖ7 “Göç Yolculuk gibidir. Çünkü insanlar canları isteyince bir yerden bir yere giderler.”

GÖ11 “Göç İşkence gibidir. Çünkü savaş yüzünden ülkemizi terk ederiz, gittiğimiz ülkedeki insanlar bizi hiç sevmez.” şeklinde metaforlar elde edilmiştir.

“Göçmen” Kavramına Yönelik Oluşturulan Metaforlara Ait Bulgular

Öğrencilerinin “Göçmen” kavramına yönelik üretmiş oldukları metaforlara ve metafor kategorilerine Tablo 3’te yer verilmiştir.

Tablo 3: “Göçmen” Kavramına Yönelik Üretilen Metaforlar

Kategori	Metafor	Frekans	Öğrenci Kodu
Olumlu Metafor	Kuş	4	TÖ5,TÖ6,GÖ4,GÖ7
	İnsan	3	TÖ1, TÖ11, GÖ8
	Kardeş	2	GÖ3, GÖ5
	Dost	1	TÖ2
	Misafir	1	TÖ7
	Akraba	1	GÖ1
	Arkadaş	1	GÖ11
Olumsuz Metafor	Yolcu	2	TÖ9,TÖ10
	Ülke Değiştiren	2	TÖ3,TÖ12,
	Kovulmuş	2	GÖ2, GÖ10
	Hayvan	1	GÖ6
	Ezilmiş	1	GÖ9
	Suriyeli	1	TÖ4
	Toplam	23	

Tablo 3 incelendiğinde, yerli ve göçmen öğrencilerin “Göçmen” kavramına ait üretmiş oldukları metaforlar ve frekans değerleri görülmektedir. Öğrenciler tarafından toplamda 23 metaforun üretildiği anlaşılmaktadır. Ayrıca öğrenciler, “Göçmen” kavramına yönelik 13 farklı metafor ortaya koymuştur. Öğrenciler tarafından üretilen metaforların 7 tanesi “Olumlu Metafor” ve 6 tanesi “Olumsuz Metafor” kategorileri altında toplanmıştır. “Olumlu Metafor” kategorisinde en fazla “Kuş”(f:4), “İnsan”(f:3), “Kardeş”(f:2); “Olumsuz Metafor” kategorisinde en fazla “Yolcu”(f:2), “Ülke Değiştiren”(f:3), “Kovulmuş”(f:2) metaforlarının üretildiğine görülmektedir.

Yerli öğrencilerden;

TÖ4 “Göçmen Suriyeli gibidir. Suriyeliler hep ülkemizde savaştan kaçıp kendi ülkelerinden geliyorlar. Onların ülkelerinde hep savaş var.”

TÖ5 “Göçmen Kuş gibidir. Çünkü bir yerden bir yere hep göç ederler.”

TÖ7 “Göçmen Misafir gibidir. Çünkü bizim ülkenin vatandaşı değillerdir. Kendi ülkelerine dönebilirler.” şeklinde metaforlar kullanmışlardır.

Göçmen öğrencilerden,

GÖ3 “Göçmen Kardeş gibidir. Onları tanimasak da sınır komşumuzdaki insanlardır.”

GÖ4 “Göçmen Kuş gibidir. Çünkü kuşlar da hep gökyüzünde yolculuk yaparak farklı yerlere giderler.”

GÖ6 “Göçmen Hayvan gibidir. Gittikleri yerlerde onları sevmezler ve kötü davranırlar.” şeklinde olumlu ve olumsuz kategorilerde yer alan metaforlar elde edilmiştir.

“Vatan” Kavramına Yönelik Oluşturulan Metaforlara Ait Bulgular

Öğrencilerinin “Vatan” kavramına yönelik üretmiş oldukları metaforlara ve kategorilerine Tablo 4’te yer verilmiştir.

Tablo 4: “Vatan” Kavramına Yönelik Üretilen Metaforlar

Kategori	Metafor	Frekans(f)	Öğrenci Kodu
Olumlu Metafor	Yuva	2	TÖ9,TÖ10,GÖ5
	Aile	2	TÖ8, GÖ3
	Ülke	2	TÖ1,TÖ3
	Can	2	TÖ6,GÖ11
	Berberlik	1	TÖ5
	Dostluk	1	TÖ7
	Millet	1	TÖ2
	Cennet	1	TÖ4
	Okul	1	TÖ11
	Gelecek	1	TÖ12
	Kitap	1	GÖ1
	Şehir	1	GÖ2
	Dünya	1	GÖ6
	Baba	1	GÖ7
	Kardeş	1	GÖ8
	Anne	1	GÖ9
	Kalp	1	GÖ10
İstanbul	1	GÖ4	
Toplam		23	

Tablo 4 incelendiğinde, yerli ve göçmen öğrencilerin “Vatan” kavramına ait üretmiş oldukları metaforların tamamının “olumlu metafor” olduğu görülmektedir. Öğrenciler “Vatan” kavramına yönelik 18 farklı olmak üzere toplamda 23 metafor üretmişlerdir. Öğrenciler tarafından “Olumlu Metafor” kategorisinde en fazla “Yuva”(f:3), “Aile” (f:2), “Ülke”(f:2), “Can” (f:2) metaforlarının üretildiğine Tablo 4’ den ulaşılmaktadır. Bunların yanı sıra yerli öğrenciler tarafından; “Beraberlik”, “Dostluk”, “Millet”, “Cennet”, “Okul”, “Gelecek”, Göçmen öğrenciler tarafından; “Kitap”, “Şehir”, “Dünya”, “Baba”, “Kardeş”, “Anne”, “Kalp”, “İstanbul” metaforları bir kez ifade edilmiştir.

Yerli öğrencilerden;

TÖ4 “Vatan Cennet gibidir. Çünkü birlik ve beraberlik içinde yaşatır.”

TÖ6 “Vatan Can gibidir. Çünkü onu canımız gibi korur ve sakınırız.”

TÖ7 “Vatan dostluk gibidir. Çünkü birinin yardıma ihtiyacı olduğunda diğeri ona eş uzatır.”

TÖ10 “Vatan Yuva gibidir. Çünkü orada yaşar ve hayatımızı devam ettiririz. Oraya sahip çıkarız.” şeklinde metaforlar elde edilmiştir.

Göçmen öğrencilerden;

GÖ1 “Vatan Kitap gibidir. Çünkü her şeyi içine alarak barındırır.”

GÖ3 “Vatan Aile gibidir. Çünkü bize sevgiyi ve saygıyı gösterir.”

GÖ4 “Vatan İstanbul gibidir. Çünkü sonsuz güzellikleriyle büyüler.” şeklinde metaforlar elde edilmiştir.

“Ülke” Kavramına Yönelik Oluşturulan Metaforlara Ait Bulgular

Öğrencilerinin “Ülke” kavramına yönelik üretmiş oldukları metaforlara ait frekans değerleri ve kategorilere Tablo 5’te yer verilmiştir.

Tablo 5: “Ülke” Kavramına Yönelik Üretilen Metaforlar

Kategori	Metafor	Frekans	Öğrenci Kodu
Olumlu Metafor	Ev	4	TÖ3,TÖ8,TÖ12,GÖ1
	Yaşadığımız Yer	3	TÖ4,TÖ9,GÖ10
	Aile	3	TÖ11,GÖ5,GÖ10
	Toprak	3	TÖ1,TÖ2,GÖ11
	Birlik/Beraberlik	2	TÖ4,GÖ8
	Topluluk	1	TÖ6
	Komşu	1	TÖ7
	Yurt	1	TÖ10
	Yemek	1	GÖ2
	Şehir	1	GÖ3
	Dünya	1	GÖ4
	Özgürlük	1	GÖ6
	Kalkan	1	GÖ7
	Toplam	23	

Tablo 5 incelendiğinde, yerli ve göçmen öğrenciler tarafından “Ülke” kavramına ait 13 farklı ifadeden oluşan 23 metafor üretilmiş olduğu görülmektedir. Öğrenciler tarafından üretilen tüm metaforların “Olumlu Metafor” kategorisi altında

toplandığı görülmektedir. Bunlar; “Ev”(f:4), “Yaşadığımız Yer” (f:3), “Aile” (f:3), “Toprak” (f:3), “Birlik/Berberlik” (f:2) metaforları başta olmak üzere “Topluluk”, “Komşu”, “Yurt”, “Yemek”, “Şehir”, “Dünya”, “Özgürlük” ve “Kalkan” metaforlarından oluşmaktadır.

Yerli öğrencilerden;

TÖ5 “Ülke beraberlik gibidir. Çünkü halk birbirine kenetlenerek birlik içerisinde yaşar.”

TÖ8 “Ülke ev gibidir. Çünkü orada yaşar ve ihtiyaçlarımızı gideririz.”

TÖ9 “Ülke yaşadığımız yer gibidir. Çünkü Türkiye’de kalırız ve yaşarız.” şeklinde metaforlar elde edilmiştir.

Göçmen öğrencilerden;

GÖ4 “Ülke Dünya gibidir. Çünkü farklı özelliklere ve karakterlere sahip insanlar içinde yaşarlar.”

GÖ6 “Ülke Kalkan gibidir. Çünkü bizleri belirli sınırlarımız içinde askeri ekiplerle korunuruz.”

GÖ10 “Ülke aile gibidir. Çünkü halkımız birbirine el uzatır, yardım eder ve huzurlu geçinir.” şeklinde metaforlar elde edilmiştir.

“Savaş” Kavramına Yönelik Oluşturulan Metaforlara Ait Bulgular

Öğrencilerinin “Savaş” kavramına yönelik üretmiş oldukları metaforlara ait kategorilere ve frekans değerlerine Tablo 6’da yer verilmiştir.

Tablo 6: “Savaş” Kavramına Yönelik Üretilen Metaforlar

Kategori	Metafor	Frekans	Öğrenci Kodu
Olumsuz Metafor	Kötü Olay	4	TÖ1,GÖ1,GÖ4,GÖ8
	Kavga	3	TÖ3,TÖ8,GÖ9
	Düşman	2	TÖ6,GÖ11
	Kıyamet	2	GÖ2,GÖ6
	Ölüm	2	TÖ1,GÖ7
	Anlaşmazlık	1	TÖ7
	İşkence	1	TÖ4
	Korku	1	TÖ12
	Hırsızlık	1	GÖ3
	Adaletsizlik	1	GÖ10
	Silah	1	TÖ11
Olumlu Metafor	Vatan Koruma	3	TÖ5,TÖ9,GÖ5
	Barış	1	TÖ2
	Toplam	23	

Tablo 6 incelendiğinde, yerli ve göçmen öğrencilerin “Savaş” kavramına ait üretmiş oldukları 13 farklı ifadeden oluşan 23 metafor değerleri görülmektedir. Üretilen metaforların ağırlıklı olarak “olumsuz metafor” kategorisinde olduğu görülmektedir. Olumsuz kategorisi altında üretilen 11 farklı metaforun; olumlu kategorisi altında üretilen 2 farklı metaforun yer aldığı belirlenmiştir. Öğrenciler tarafından “Olumsuz Metafor” kategorisinde en fazla “Kötü Olay”(f:3), “Kavga”(f:3), “Düşman” (f:2), “Kıyamet” (f:2) ve “Ölüm” (f:2) kodları kullanılmıştır. Bu ifadeler ek olarak “Anlaşmazlık”, “İşkence”, “Korku”, “Hırsızlık”, “Adaletsizlik”, “Silah” metaforları da olumsuz metafor kategorisindedir. “Olumlu Metafor” kategorisinde ise “Vatan Koruma”(f:3) ve “Barış”(f:1) metaforlarının üretildiğine Tablo 6’dan ulaşılmaktadır.

Yerli öğrencilerden;

TÖ1 “Savaş ölüm gibidir. Çünkü savaş sonrasında bir sürü insan ölebiliyor.”

TÖ3 “Savaş kavga gibidir. Çünkü devletler kazanmak için hep birbirleriyle dalaşiyor.”

TÖ5 “Savaş vatanı koruma gibidir. Çünkü halk vatanını korumak için savaşmak zorunda kalabiliyor.”

TÖ9: “Savaş vatan koruma gibidir. Çünkü bize ait olan değere sahip çıkıyoruz.”

TÖ11 “Savaş silah gibidir. Çünkü silahtan çıkan kurşunla insanlar ölüyor. Savaş da insanları yaralıyor veya öldürüyor. şeklinde metaforlar elde edilmiştir.

Göçmen öğrencilerden;

GÖ1 “Savaş kötü olay gibidir. Çünkü insanları korku dolu ve hatırlanmak istenmeyen anlar yaşatır.”

GÖ5 : “Savaş Barış gibidir. Çünkü milletler savaştıktan sonra antlaşma imzalayıp barış yaparlar.”

GÖ6 “Savaş kıyamet gibidir. Çünkü kıyamet kopunca dengeler değişir, kötü şeyler yaşanabilir.”

GÖ10 “Savaş adaletsizliktir gibidir. Çünkü güçlü ülkeler kazanabiliyor diğer zayıf ülkeler yeniliyor.” şeklinde metaforlar elde edilmiştir.

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu araştırmada, İstanbul’ da bir devlet ortaokuluna devam eden, yerli ve sığınmacı göçmen öğrencilerin aynı sınıflarda eğitim aldığı, eşit oranlarda dengeli dağılıma dikkat edilerek toplam 23 öğrencinin belirli kavramlarla ilgili duygu ve düşünceleri metaforlar aracılığıyla belirlenmiştir. Kullanılan kavramlar, “göç”, “göçmen”, “vatan”, “ülke” ve “ savaş” olarak belirlenmiştir. Kavramların seçilmesinde araştırma grubunun göçmen ve yerli öğrencilerden oluşması etkili olmuştur. Kavramlara yönelik olarak her iki gurup öğrencinin kullanmış olduğu metaforlar olumlu ve olumsuz olarak tasnif edilmiş ve kategoriler oluşturulmuştur.

Çalışmaya katılan yerli ve göçmen öğrenciler, “göç” kavramını olumlu ve olumsuz metaforlar ile ilişkilendirmiştir. Türk öğrenciler tarafından taşınmak, ayrılık, terk etmek, mağdur olma, olumsuz metafor olarak; kuş, araba, ise olumlu metafor olarak kullanılmıştır. Göçmen öğrenciler olumsuz metafor olarak ayrılık, muhtaç, işkence, kaçak, savaş, gitmek metaforları; olumlu metafor olarak ise kuş, aile, yol, yolculuk, uçak, metaforları üretilmiştir. Bu noktada hem Türk ve hem de Suriye uyruklu öğrencilerin göç kavramına ait ürettikleri metaforların ortak olduğu noktalar olmakla birlikte büyük oranda ayrıştığı ve yaşanmışlıkların üretilen metaforlara etki ettiği görülmektedir. Alanyazında yer alan diğer araştırmalarda da ortaokul öğrencilerinin “göç” kavramına ait düşüncelerini kuş, taşınmak, gitmek ayrılık, araba, yolculuk metaforları aracılığıyla ön plana çıkardıkları görülmüştür (Şentürk, Tıkman & Yıldırım, 2017; Türk & Atasoy, 2022). Öte yandan göçmen öğrenciler göç kavramı ile muhtaç, mağdur olma, işkence, savaş metaforları arasında bağlantı kurmuştur. Bu durum göçmen öğrencilerin göç sürecinde ve göç etmiş oldukları bölgede bazı olumsuzluklar yaşamış olduklarını göstermektedir. Göçmen öğrencilerin göç sürecine ve göç ülkelerine yönelik olumsuz bakış açılarının yansımalarını metaforlar üzerinden kâğıda aktardıklarını söylemek yanlış olmayacaktır. Türkiye’ deki en kalabalık göçmen gurubu olan Suriyelilerin ülkesinden kaçtığı, ülkelerini terk ettikleri, savaşmadığı konusunda Türkiye’deki medya organlarında yapılan yorumların Türk öğrencilerin göç kavramını terk etmek metaforuyla ilişkilendirmesinde etkili olduğu düşünülmektedir.

Çalışmada “göçmen” kavramının olumlu ve olumsuz metaforlar ile ilişkilendirdiği, kavramın en fazla kuş insan, kardeş, yolcu, ülke değiştiren metaforlarıyla öne çıktığı tespit edilmiştir. Göçmen ve yerli öğrenciler, göçmen kavramını kuş ve insan metaforlarıyla öne çıkarmıştır. Aynı şekilde alanyazın çalışmaları, göçmen kavramına yönelik benzer metaforların (kuş, akraba,

misafir, insan) olduğu belirlenmiştir (Irmak, 2019; Karagözoğlu, 2017). Göçmen öğrenciler göçmen kavramı ile kardeş ve arkadaş; yerli öğrenciler ise dost metaforları arasında bağlantı kurmuştur. Göçmen ve yerli öğrencilerinin birbirilerine yakın metafor kullanmaları bu çalışmada göze çarpan önemli bir sonuç olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu durumun oluşmasında tüm öğrencilerin aynı sosyal çevrede yaşamaları ve göçmen öğrencilerin yaşlarının ve Türkiye’de kalış sürelerinin birbirine yakın olması dolayısı ile Türkiye’ye ait hissetmeleri etkili olabilir. Alanyazında benzer biçimde göçmen ve Türk öğrencilerin birbirleri hakkında görüşlerinin metafor yoluyla incelendiği bir çalışmada da öğrencilerin birbirilerini dost ve arkadaş olarak gördükleri saptanmıştır (Sarıdaş, 2022). Buradan hareketle, her iki çalışmanın sonuçlarının örtüştüğünü belirtmek mümkündür. Buna karşın göçmen öğrenciler, göçmen kavramını olumsuz metafor olarak değerlendirmiş olduğumuz kovulmuş, ezilmiş ve hayvan metaforlarıyla eşleştirmiştir. Göçmen öğrencilerin göçmenlik sürecinde olumsuzluklar yaşadıkları ve bu olumsuzlukların metaforlarına yansıdığı düşünülmektedir. Öğretmenlerle yapılan metafor çalışmaları göçmen öğrencileri öğretmenlerin yaşamış oldukları olumsuzluklar ile öne çıkarmaktadır (Burak & Amaç, 2021; Demirtaş & Taş, 2019; Kara, Yiğit & Ağırman, 2016; Yurdakul & Tok, 2018; Zembat, Çelik, Yıldırım & Kılıçkaya, 2021). Öte yandan Türk öğrencilerin göçmen kavramıyla Suriyeli metaforunu ilişkilendirmesi, öğrenim gördüğü veya yaşadığı ortamda Suriye uyruklu akranlarının fazla olmasından kaynaklanmaktadır. Türk öğrenciler göçmenleri misafir olarak da görmektedir. Bu da bazı Türk öğrencilerin, göçmenlerin uygun bir zamanda ülkelerine dönme beklentileri olduğunu göstermektedir. Bu açıdan bakıldığında yerli ve göçmen öğrencilerinin birbirleri ile uyum sağlamalarına hizmet edecek düzenlemeler yapılması ihtiyacı öne çıkmaktadır. Öğrencilere uygun grup çalışma ortamları hazırlanarak, beraber vakit geçirmeleri sağlanmalıdır. Böylelikle yerli ve göçmen öğrencilerin ilişkileri iyileştirilmeli, birbirlerine karşı olan ön yargıları yıkılmalıdır. Ayrıca sınıflarda göçmen öğrenci oranları az tutulmalıdır. Göçmen öğrenci oranının az olduğu sınıflarda ve okullarda uyum süreci hızlanmakta, sınıf iklimi olumsuz yönde etkilenmemekte ve bu durum hem yerli hemde göçmen öğrenciler açısından öğrenmeye olumlu katkı sunmaktadır (Çelen & Hayır Kanat, 2018).

Çalışmaya katılım sağlayan tüm öğrenciler tarafından “vatan” kavramı olumlu metaforlar etrafında toplanmıştır. Dolayısıyla hem Türk hem de Suriye göçmeni öğrencilerin zihinlerinde vatanlarına ait sevgi dolu bir bakış açısı şekillendirdikleri belirtilebilmektedir. Göçmen öğrencilerin vatanla ilgili metaforlar üretirken kullanmış oldukları “Vatan İstanbul gibidir. Çünkü sonsuz güzellikleriyle büyüler.” ifadesi vatan olarak yaşamış oldukları ülkeden bir parçayı görüyor olmaları açısından dikkat çekicidir. Ortaokul öğrencilerinin vatan kavramına ait görüşlerini en fazla yuva, aile, can metaforlarıyla ifade ettikleri belirlenmiştir. Ortaokul öğrencilerinin vatan kavramına ait olumlu metaforlar üretmiş olduğu çalışmalara yine alanyazında rastlamak mümkündür (Er Türküresin, 2018; Gömleksiz & Öner, 2016; Palavan & Kozaner Yenigül, 2021). Benzer şekilde Özkan & Taşkın (2014) tarafından gerçekleştirilen metafor analizi araştırmasında; anne, baba, aile, can, kalp, kardeş, okul, beraberlik metaforlarının vatan kavramı çerçevesinde öğrenciler tarafından üretildiği ortaya konulmuştur. Yine diğer bir çalışmada (Er Türküresin, 2018), vatan kavramının aile, anne, baba, ev, dünya, kitap, cennet metaforları etrafında şekillendirildiği tespit edilmiştir ve bu sonuç bu araştırmanın sonuçları ile uyumludur.

Araştırmamızda vatan kavramıyla bağlantılı bir kavram olan “ülke” kavramına ait öğrenci metaforları da olumlu yönde eğilim gösteren kavramlar olmuştur. Ülke kavramı hem Türk; hem de Suriye göçmeni öğrenciler tarafından olumlu yönde algılanarak ev, aile, toprak, yaşadığımız yer, komşu ve yurt metaforlarıyla ilişkilendirilmiştir. Öğrencilerin ülke kavramına ait görüşlerini ifade ederken sahiplenici metaforlardan yararlandıkları göze çarpmaktadır. Yerli öğrenciler ülke kavramı ile vatan kavramını eş anlamlı gibi algılamışlardır. Buna karşın göçmen öğrenciler ülkeyi sınırları belirli bir alan olarak görmektedirler. “Ülke Kalkan gibidir. Çünkü bizleri belirli sınırlarımız içinde askeri ekiplerle korunuruz.” ifadesi ile ülkeyi tanımlanmaktadır. Bir devletin hükmü altında bulunan yerlerin topu (Izbirak, 1986) olarak tanımlanan ülke göçmen öğrenciler tarafından gerçek anlamında kullanılmıştır. Yerli öğrenciler ise “Ülke ev gibidir. Çünkü orada yaşar ve ihtiyaçlarımızı gideririz.” ifadesi ile ülkeyi yaşanılan yer olarak tanımlamışlardır.

Çalışmada diğer bir kavram olan “savaş” kavramına yönelik Türk ve Suriye göçmeni öğrencilerin olumsuz çağırışmalar yapan metaforlar ürettikleri saptanmıştır. Öğrencilerin düşüncelerini kötü olay, kavga, düşman, kıyamet ve ölüm metaforlarıyla ifade ettikleri tespit edilmiştir. Kanatlı & Schreglmann(2017) metafor çalışmasında, öğrencilerin savaş kavramını kötü bir

şey, ölüm, düşman, adaletsizlik, korku metaforlarıyla ilişkilendirdiğini ortaya koymuştur. Bu sonuç ile bizim araştırmamızın sonuçlarının savaş kavramına yönelik ortak metaforlar etrafında kesiştiği söylenebilir. Öğrencilerin kıyamet, ölüm işkence, silah metaforları aracılığıyla fikirlerini belirtmesi gerekçe gösterilerek, öğrencilerin bilinçaltında kötü senaryoların yer aldığı ifade edilebilir. Kullanılan ifadelerin korku içeriyor olması, yerli ve göçmen öğrenciler açısından benzeşmesi savaş kavramının ortak algılara yol açtığını göstermektedir. Savaş eyleminin, bireylerin vatanlarını düşmanlardan koruma ve bağımsızlıklarına sahip çıkma amacıyla yapıldığını savunan öğrencilerin varlığından da söz edilebilir. Buradan hareketle öğrencilerin savaş kavramına bakış açılarının farklılaştığından bahsedilebilir. Suriye göçmeni öğrencilerin ülkelerinde herhangi bir savaş durumuna şahit olmaları, savaş kavramını kötü bir çerçevede değerlendirmeleri üzerinde etkili olabilmektir. Öte yandan Türk öğrencilerin oluşturduğu olumsuz metaforların şekillenmesi, ülkelerin savaş durumuna ait TV haberleri ve sosyal medya araçlarında yer verilen paylaşımlardan kaynaklanabilmektedir (Aktaş, 2015).

KATKI BELİRTME

Bu araştırma Yıldız Teknik Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri (BAP) kapsamında Genel Araştırma Projesi olarak desteklenen SBA-2022-5037 nolu “Uluslararası Göçmen ve Mülteci Öğrencilerin Entegrasyonunda Okul Dışı Eğitim Ortamlarının Kullanımı (GEODEM)” başlıklı Bilimsel Araştırma Projesi kapsamında üretilmiştir.

| EXTENDED ABSTRACT |

Perceptions of Natives and Immigrant Secondary School Students on the Concepts of Migration, Immigrant, Homeland, Country and WarKevser ARSLAN[™] , Meryem HAYIR KANAT , Aslı GÖRGÜLÜ ARI , Melissa ÖZDEMİR **INTRODUCTION**

Migration has always been experienced by individuals or societies in the historical process between different geographies for different reasons. The reasons and purposes of the migration movements of individuals in society vary (Arslan & Uslu, 2020; Tümertekin & Özgüç, 2019). Migration from the past to the present due to voluntary or compulsory reasons cannot be separated from social conditions. Migrations outside the borders of the country are expressed as external migration, and migrations within the country are expressed as internal migration (Şahin, 2020). Migrations can represent social mobility that can create great social effects (Çağlayan, 2015). Turkey is one of the countries affected by migration processes and exposed to migration waves due to its geographical location. Turkey is known to host approximately 3,6 million registered Syrians and approximately 320,000 refugees from other nationalities today (United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR, 2023). Migration mobility can lead to negative experiences, especially for children who have to leave their country (Eren, 2019). As a matter of fact, this situation becomes more serious for children of educational age (Allen-Mearis & Montgomery, 2014). It is stated that students experience feelings of loneliness and alienation (Eren, 2019; Jafari, Tona, Akpınar & Akcan, 2018; Songür & Olgun, 2020; Şahin & Doğan, 2018; Yüce & Doğan, 2022); their social isolation is exacerbated; and there are problems in their adaptation to school (Boswall & Al Akash, 2015; Massfeller & Hamm, 2019; Şeker & Aslan, 2015). However, problems such as language problems, lack of material, and not being successful enough may be encountered (Kiremit, Akpınar & Akcan, 2018; Kuzu Jafari, Tonga & Kışla, 2018; Şahin & Doğan, 2018; Yüce & Doğan, 2022). Adaptation studies are important in reducing the problems experienced by immigrant students. However, without concentrating on the issue of migration and its effects, explaining the concepts that can be used and associated with migration in the literature will be beneficial in the context of research. Metaphors can be defined as discourse, a form of referring to something to explain the similarity of a concept that cannot be clearly expressed. A more explicit description of a phenomenon or concept in more familiar terms (Arslan & Bayrakçı, 2006; Güneş & Fırat, 2016; Seferoğlu, Korkmazgil & Ölçü, 2009). The quality that makes metaphors powerful is their ability to help establish the connection between two phenomena or to reflect the existing mental schema on another mental schema (Saban, 2008). By making abstract ideas and information concrete through metaphors, experiences are presented in a form that is easier to recognize and understand (Godor, 2019; Meier, Scholer & Fincher-Kiefer, 2014). Education can come to the forefront as one of the areas where metaphors are frequently used. Although there are many productive uses of metaphors in education, it is stated that metaphors are given more place in the education process than initially realized, and metaphors are used more and more day by day (Guilherme & Souza De Freitas, 2018). In the learning

process, metaphors play an evocative role in the cognitive interpretation process (Arslan & Bayrakçı, 2006; Güneş & Fırat, 2016). In the teaching process, presenting mind maps of the meanings that individuals create in school-classroom-home dynamics and raising their awareness is another important point where metaphors contribute (Mahlios, 2002). Identifying the ideas of Turkish and immigrant students studying in the same class and coming from different cultures will provide a contextual framework. It will provide the opportunity to compare the views of students with two different characteristics towards concepts. Therefore, it is expected that there will be a road map in line with the perspectives and behaviors of teachers and students in this environment. The aim of the study has been shaped by considering the outputs that the study can provide to the field. In the study, it is aimed to determine the thoughts of Turkish and immigrant secondary school students about the concepts of “migration,” “immigrant,” “homeland,” “country,” and “war” through metaphors.

METHOD

The study was carried out using the phenomenology (phenomenology) pattern based on qualitative research methods. In the study group of the research, there are a total of 23 students, who are 6th and 7th grade immigrant (Syrian) and local (Turkish) students. Metaphor forms were used as a data collection tool. The participants were asked to liken the given concepts to anything, and they were expected to explain the reasons for the analogy. Thus, it is aimed at determining the relationship between the metaphors put forward by the students and their justification. The data obtained from the answers given by all students to the metaphors was first transferred to the electronic environment, and then the expressions used were subjected to content analysis with a phenomenological approach.

FINDINGS AND CONCLUSION

Within the scope of the study, a total of 92 different metaphors were obtained from the students for five concepts. Indigenous immigrant students participating in the study associated the concept of “migration” with positive and negative metaphors. Moving, separation, abandonment, and being a victim were used as negative metaphors; bird, car, and going were used as positive metaphors by local students. The metaphors of separation, needy, torture, fugitive, and war as negative metaphors and bird, family, road, journey, plane, and going as positive metaphors were produced for immigrant students. At this point, it is seen that the metaphors produced by both Turkish and Syrian students regarding the concept of migration have common points but diverge to a large extent, and experiences affect the metaphors produced. Other studies in the literature also reveal that secondary school students emphasize their thoughts on the concept of “migration” through the metaphors of bird, moving, leaving, separation, car, and journey (Şentürk, Tıkman & Yıldırım, 2017; Türk & Atasoy, 2020). On the other hand, immigrant students made a connection between the concept of migration and the metaphors of need, victimization, torture, and war. This situation may bring to mind the possibility that immigrant students may have experienced some negativity during the migration process and in the region they migrated to. It would not be wrong to say that immigrant students convey their negative perspectives on the immigration process and immigration countries through metaphors. It is thought that the comments made in the media in Turkey about the fact that Syrians, the most crowded immigrant group in Turkey, fled their country, left their country, and did not fight, are effective in associating the concept of migration with the metaphor of leaving. In the study, it has been determined that the concept of “immigrant” is associated with positive and negative metaphors, and the concept is most prominent with the metaphors of bird-human, sibling, passenger, and changing country. Immigrant and native students highlighted the concept of immigrants with bird and human metaphors. Likewise, literature studies have revealed that similar metaphors (bird, relative, guest, human) have been created for the concept of immigrant (Irmak, 2019; Karagözoğlu, 2017). Immigrant students made a connection between the concept of immigrant and the metaphors of siblings and friends, and native students were friends. The use of metaphors close to each other by immigrant and native students is an important result of this research. It is hopeful that students of different nationalities will accept and adapt to each other. Similarly, in the literature, in a study (Sarıdaş, 2022) in which the views of immigrant and native students about each other were examined through metaphor, it was found that students saw each other as friends. From this point of view, it is possible

to state that the results of both studies overlap. On the other hand, immigrant students associated the concept of immigrant with the metaphors of expelled, oppressed, and animal, which we considered negative metaphors. It would not be wrong to conclude from the metaphors used by immigrant students that they are not satisfied with the behavior exhibited towards them in the country they migrated to and that they do not feel that they belong to the country they migrated to. It can be stated that some students still face negative situations and are emotionally empty. Metaphor studies with teachers highlight immigrant students' negative experiences with teachers (Burak & Amaç, 2021; Demirtaş & Taş, 2019; Kara, Yiğit & Ağırman, 2016; Yurdakul & Tok, 2018; Zembat, Çelik, Yıldırım & Kılıçkaya, 2021). On the other hand, the fact that local students associate the concept of immigrant with the metaphor of Syrian is due to the fact that there are many Syrian peers in the environment where they study or live. Local students also see immigrants as guests. This shows that some local students expect immigrants to return to their countries at an appropriate time.

The concept of "homeland" was gathered around positive metaphors by all students who participated in the study. Therefore, it can be stated that both Turkish and Syrian immigrant students shape a loving perspective of their homeland in their minds. It was determined that secondary school students mostly expressed their views on the concept of homeland with the metaphors of home, family, and life. It can be said that students see their homeland in the warmth of home and family. These results support our findings. There are literature studies in which secondary school students have produced positive metaphors for the concept of homeland. (Er Türküresin, 2018; Gömleksiz & Öner, 2016; Palavan & Kozaner Yenigül, 2021). Similarly, in the metaphor analysis research conducted by Özkan & Taşkın (2014), the metaphors of mother, father, family, life, heart, sibling, school, and togetherness were put forward by the students within the framework of the concept of homeland. In another study (Er Türküresin, 2018), it was determined that the concept of homeland was shaped around the metaphors of family, mother, father, home, world, book, and paradise, and this result is consistent with the results of this research. In our research, student metaphors belonging to the concept of "country", which is a concept related to the concept of homeland, were also concepts that showed a positive trend. The concept of country was perceived positively by both Turkish and Syrian immigrant students and was associated with the metaphors of home, family, land, where we live, neighbor, and homeland. It is striking that the students benefited from possessive metaphors while expressing their views on the concept of country. In the study, it was determined that Turkish and Syrian immigrant students produced metaphors with negative connotations for the concept of "war", which is another concept. The fact that Syrian immigrant students witness any war situation in their country is effective in their evaluation of the concept of war in a bad way. On the other hand, the formation of negative metaphors created by domestic students may be caused by TV news and social media posts about the war situation in the countries (Aktaş, 2015). It was determined that the students expressed their thoughts with metaphors of bad events, fights, enemies, doomsday, and death. In the metaphor study conducted by Kanatlı & Schreglmann (2017), it was revealed that students associate the concept of war with metaphors of something bad: death, enemies, injustice, and fear. It can be said that the literature study carried out in this context intersects with common metaphors for the concept of war. It can be stated that bad scenarios take place in the subconscious of the students, on the grounds that students express their ideas through metaphors of doomsday, death, torture, and weapons. In addition, it is clear that the metaphor of fear is given to the students, and it is clear that the students have feelings of fear about the war situation. On the other hand, there are also students who positively liken the concept of war to the metaphors of protecting the homeland and peace. It can be pointed out that there are students who argue that the act of war is done for the purpose of protecting the homeland of the individuals from their enemies and claiming their independence.

KAYNAKÇA / REFERENCES

- Aker, T., Ayata, B., Özeren, M., Buran, B., & Bay, A. (2002). Zorunlu iç göç: Ruhsal ve toplumsal sonuçları [Forced migration: Its spiritual and social results]. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 3(2), 97-103.
- Aksoy, Z. (2012). Uluslararası göç ve kültürlerarası iletişim. *Journal of International Social Research*, 5(20), 292-303.
- Alan, Y. (2021). İlgili çalışmalardan hareketle Suriyelilere Türkçe öğretiminde karşılaşılan sorunlar. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (52), 119-146.
- Akşit, G., Bozok, M., & Bozok, N. (2015). Zorunlu göç, sorunlu karşılaşmalar: Hisar Köyü, Nevşehir'deki Suriyeli göçmenler örneği. *Maltepe Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 1(2), 92-116.

- Aktaş, Ö. (2015). 5-10. Sınıf öğrencilerinin savaş ve barış kavramına yükledikleri anlamların resimler yoluyla incelenmesi. *Turkish History Education Journal*, 4(2), 64-86. <https://doi.org/10.17497/tuhed.185636>
- Allen-Mearis, P., & Montgomery, K. L. (2014). Global trends and school-based social work. *Children & Schools*, 36(2), 105-112.
- Armstrong, S. L., Davis, H. S., & Paulson, E. J. (2011). The subjectivity problem: Improving triangulation approaches in metaphor analysis studies. *International Journal of Qualitative Methods*, 10(2), 151-163.
- Arslan, M., & Bayrakçı, M. (2006). Metaforik düşünme ve öğrenme yaklaşımının eğitim-öğretim açısından incelenmesi. *Millî Eğitim Dergisi*, 171,100-108. <https://doi.org/10.51119/ereegf.2020.6>
- Arslan, Ü. G., & Uslu, F. (2020). Türkiye’de ortaöğretim düzeyinde eğitim-öğretim gören göçmen öğrencilerin öğrenim sürecinde yaşadıkları zorluklar. *Necmettin Erbakan Üniversitesi Ereğli Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(2), 203-216.
- Aydeniz, S., & Sarıkaya, B. (2021). Göçmen çocukların eğitiminde yaşanan sorunlar ve çözüm önerilerine ilişkin öğretmen görüşleri. *Millî Eğitim Dergisi*, 50(1), 385-404. <https://doi.org/10.37669/milliegitim.959700>
- Bessette, H. J., & Paris, N. A. (2020). Using visual and textual metaphors to explore teachers’ professional roles and identities. *International Journal of Research & Method In Education*, 43(2), 173-188. <https://doi.org/10.1080/1743727X.2019.161.1759>
- Bilgin, R. (2014). Çatışma ve şiddet ortamında büyüyen çocuklar sorunu. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 24(1), 135-152. <https://doi.org/10.18069/fusbed.51605>
- Boswall, K., & Al Akash, R. (2015). Personal perspectives of protracted displacement: An ethnographic insight into the isolation and coping mechanisms of Syrian women and girls living as urban refugees in northern Jordan. *Intervention*, 13(3), 203.5.
- Botha, E. (2009). Why metaphor matters in education. *South African Journal of Education*, 29(4), 431-444. <https://doi.org/10.15700/saje.v29n4a287>
- Boxenbaum, E., & Rouleau, L. (2011). New knowledgeproducts as bricolage: Metaphors and scripts in organizational theory. *Academy of Management Review*,36(2), 272-296.<https://doi.org/10.5465/amr.2009.0213>
- Bozkurt, A. (2020). Koronavirüs (covid-19) pandemisi sırasında ilköğretim öğrencilerinin uzaktan eğitime yönelik imge ve algıları: Bir metafor analizi. *Uşak Üniversitesi Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 6(2), 1-23. <https://doi.org/10.29065/usakead.777652>
- Bulut, S., Kanat Soysal, Ö., & Gülçiçek, D. (2018). Suriyeli Öğrencilerin Türkçe Öğretmeni Olmak: Suriyeli Öğrencilerin Eğitiminde Karşılaşılan Sorunlar. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 7(2), 1210-1238.
- Burak, D., & Amaç, Z. (2021). “Mülteci öğrenciler kanadı kırık kuşlar gibidir”: Öğretmen adaylarının mülteci öğrenci algıları. *Millî Eğitim Dergisi*, 50(1), 221-247. <https://doi.org/10.37669/milliegitim.955233>
- Börü, N., & Boyacı, A. (2016). Göçmen öğrencilerin eğitim-öğretim ortamlarında karşılaştıkları sorunlar: Eskişehir ili örneği. *Turkish Studies, International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*. 14(11), 123-158.
- Büyükhan, M., & Karagöl, E. T. (2021). Suriyeli çocukların eğitime erişimi önündeki engeller: Ankara ili örneği. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 25(3), 941-972.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç-Çakmak, E., Erkan-Akgün, Ö., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2016). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem.
- Creswell, J. W.,& Poth, C. N. (2016). *Qualitative inquiry and research design: Choosing among five approaches*. Sage publications.
- Creswell, J. W. (2013). *Steps in Conducting a Scholarly Mixed Methods Study*; DBER Speaker Series; Discipline-Based Education Research Group: Lincoln, NE, USA.
- Çağlayan, S. (2015). Suriye savaşı ve Suriyeli göçmenler: Teorik ve kavramsal anlama çabası. *Sosyoloji Divanı*, 6, 193-208.
- Çelen S., & Hayır Kanat, M.(2018). Ortaokul öğrencilerinin mültecilik algısı İstanbul örneği. *ULEAD*, 9—11 Mayıs 2018, Manisa, Türkiye.
- Çetin, T., Kılcan, B., & Çepni, O. (2015). Examining secondary school students perceptions of the concept of migration a qualitative study. *International Journal of Education*, 7(3), 97-120. <http://dx.doi.org/10.5296/ije.v7i3.8025>
- Çerçi, A., & Canalıcı, M. (2019). Geçici koruma kapsamındaki Suriyeli öğrencilerin Türk eğitim sistemine entegrasyon sürecinde yaşadığı iletişim sorunları. *Gaziantep Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3(1), 57-66.
- Çetin, A., & Ağçam, R. (2021). Göçmen öğretmen adaylarının eğitim fakültesinde almış oldukları eğitime ilişkin algıları. *Millî Eğitim Dergisi*, 50(1), 875-893.
- Del Sette, P.,Bambini, V., Bischetti, L., & Lecce, S. (2020). Longitudinal associations between theory of mind and metaphor under standing during middlechildhood. *Cognitive Development*, 56, 100958. <https://doi.org/10.1016/j.cogdev.2020.100958>
- Demirtaş, S., & Taş, A. M. (2019). Sınıf öğretmenlerinin suriyeli öğrencilere ilişkin metafor algılarının incelenmesi Konya örneği. *Researcher*, 7(3), 156-177.
- Derince, D. (2019). Suriyeli mülteci çocuklar özelinde: savaş mağduru çocuklar ve çocuk sağlığı sorunları. *Bandırma Onyedil Eylül Üniversitesi Sağlık Bilimleri ve Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 57-70.
- Duran, Y. (2018).Ortaöğretim öğretmenlerinin vatan kavramına ilişkin algılarının metaforla belirlenmesi. (Yayınlanmamış Doktora Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya).
- Elban, M. (2015). Tarih eğitimi ve vatanseverlik üzerine bazı düşünceler. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 4(3), 1302-1319. <https://doi.org/10.7884/teke.495>

- Er Türküresin, H. (2018).Ortaokul öğrencilerinin vatan kavramına ilişkin algılarının metaforlar yoluyla belirlenmesi. *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2018(10) , 30-41.
- Eren, Z. (2019). Yönetici ve öğretmen görüşlerine göre göçmen çocukların eğitim sorunları ve çözüm önerileri. *Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(1), 213-234. <https://doi.org/10.17240/aibuefd.2019.19.43815-476805>
- Ereş, F. (2015).Türkiye’de göçmen eğitimi sorunsalı ve göçmen eğitiminde farklılığın yönetimi. *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6 (2), 17-30.
- Eroğlu, M. (2020). Etnik kimlik, savaş ve göç olgularının çocuklar ve ergenler üzerindeki psikolojik etkileri. *Uluslararası Sosyal Bilgilerde Yeni Yaklaşımlar Dergisi*, 4(1), 94-105. <https://doi.org/10.38015/sbyy.721964>
- Faiz, M., Turan, S., & Avcı, E. K. (2021). Sınıf eğitimi öğretmen adaylarının vatansızlık değerine ilişkin görüşleri. *Türkiye Bilimsel Araştırmalar Dergisi*, 7(1), 2021.
- Geçit, Y., & Gencer, G. (2011). Sınıf öğretmenliği 1. Sınıf öğrencilerinin coğrafya algılarının metafor yoluyla belirlenmesi (Rize Üniversitesi örneği). *Marmara Coğrafya Dergisi*, 23, 1-19.
- Godor, B. P. (2019). Gifted metaphors: Exploring the metaphors of teachers in gifted education and their impact on teaching the gifted. *Roeper Review*, 41(1), 51-60. <https://doi.org/10.1080/02783.193.2018.1553219>
- Gömleksiz M. N., & Öner, Ü. (2016). Ortaokul öğrencilerinin vatan kavramına ilişkin metaforik algıları. *Turkish Studies*, 11(2), 1409-1420. <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies>
- Guilherme, A., & Souza de Freitas, A. L. (2018). Discussing education by means of metaphors. *Educational Philosophy and Theory*, 50(10), 947-956. <https://doi.org/10.1080/00131.857.2016.1198250>
- Güneş, A., & Fırat, M. (2016). Açık ve uzaktan öğrenmede metafor analizi araştırmaları. *AUAD*, 2(3), 115-129.
- Gürkan, U. (2018, June). Eğitim kurumlarındaki idarecilerin Suriye’den göç ve Suriyeli öğrenciler hakkındaki metaforik algıları. In ICPESS (International Congress on Politic, Economic and Social Studies) (No. 4).
- Hordvik, M., MacPhail, A., & Ronglan, L. T. (2020). Developing a pedagogy of teacher education using self-study: A rhizomatic examination of negotiating learning and practice. *Teaching and Teacher Education*, 88, 102969. <https://doi.org/10.1016/j.tate.2019.102969>
- Irmak, C. (2019).Ortaokul öğrencilerinin mülteci kavramına ilişkin algılarının incelenmesi. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara).
- Izırbak, R. (1986). *Coğrafi terimler sözlüğü*. Milli Eğitim Basımevi, İstanbul.
- Jafari, K. K.,Tonğa, N., & Kışla, H. (2018). Suriyeli öğrencilerin bulunduğu sınıflarda görev yapan sınıf öğretmenlerinin görüşleri ve uygulamaları. *Academy Journal of Educational Sciences*, 2(2), 134-146. <https://doi.org/10.31805/acjes.479232>
- Jensen, D. (2006). Metaphors as a bridge to under standing educational and social contexts. *International Journal of Qualitative Methods*, 5(1), 36-54.
- Kahu, E. R., & Picton, C. (2022). Using photo elicitation to understand first-year student experiences: Student metaphors of life, University and learning. *Active Learning in Higher Education*, 23(1), 35-47. <https://doi.org/10.1177/146.978.7420908384>
- Kanatlı, F., & Schreglmann, S. (2017).İlkokul ve ortaokul öğrencilerinin savaş ve barış kavramlarına yönelik metaforik algıları. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14 (37), 127-146.
- Kara, Ö.T., Yiğit, A., & Ağırman, F. (2016). Çukurova üniversitesi Türkçe öğretmenliği bölümünde okuyan öğrencilerin Suriyeli mülteci kavramına ilişkin algılarının incelenmesi. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 12(4), 945-961.
- Karagözoğlu, N. (2017).Ortaokul organlarına göre “Mülteci”.(Ed. ON Akfırat, DF Staub &G. Yavaş). *Eğitim İçinde Güncel Tartışmalar* (s. 507-527). Londra: IJOPEC Yayını.
- Karaman, H. B., & Bulut, S. (2018). Göçmen çocuk ve ergenlerin eğitim engelleri, psikolojik sorunları ve çözüm önerileri üzerine bir araştırma. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 393-412. <https://doi.org/10.21560/spcd.vi.446297>
- Karanfiloğlu, M. (2019). Savaş, kadın, çocuk ve göç üzerine: Suriye Örneği. *Muhakeme Dergisi*, 2(1), 99-124. <https://doi.org/10.33817/muhakeme.508689>
- Kılınç, F. E., Karayel, F., & Koyuncu, M. (2018). Türk ve Suriyeli çocukların göç kavramına ilişkin metaforlarının belirlenmesi. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 18, 37-54. <https://doi.org/10.21560/spcd.v18i39974.441670>
- Kıratlı, T. (2011). *Mülteci ve sığınmacıların toplumsal görünümü (Türkiye örneği)*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta).
- Kiremit, R. F., Akpınar, Ü., & Akcan, A. T. (2018). Suriyeli öğrencilerin okula uyumları hakkında öğretmen görüşleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 26(6), 2139-2149. <https://doi.org/10.24106/kefdergi.428598>
- Kövecses, Z. (2016). Conceptual metaphor theory. In *The Routledge handbook of metaphor and language* (pp. 31-45). Routledge.
- Laverty, S. M. (2003). Hermeneutic phenomenology and phenomenology: A comparison of historical and methodological considerations. *International Journal of Qualitative Methods*, 2(3), 21-35.
- Mahlis, M. (2002). Teacher role formation. *Action in Teacher Education*, 24(1), 9-21. <https://doi.org/10.1080/01626.620.2002.10463263>
- Marshall, C., & Rossman, G. B. (2014). *Designing qualitative research*. New York: Sage.

- Massfeller, H. & Hamm, L. (2019). "I'm thinking i wanttolive a better life": Syrianv refugee student adjustment in New Brunswick. *Journal of ContemporaryIssues in Education*, 14(1), 33-54. <https://doi.org/10.20355/jcie29354>
- Masten, A.S., & Narayan, A. J. (2012). Child development in thecontext of disaster, war, andterrorism: Pathways of risk andresilience. *Annual Review of Psychology*, 63, 227. <https://doi.org/10.1146/annurev-psych-120.710.100356>
- Meier, B. P., Scholer, A. A., & Fincher-Kiefer, R. (2014). Conceptual Metaphor Theory and Person Perception in M. Landau, Robinson, & Meier (Eds.), *The power of metaphor: Examining its influence on social life* (pp. 43–64). American Psychological Association. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1037/14278-003>
- Merriam, S. B.(2013). *Nitel Araştırma: Desen ve uygulama için bir rehber*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (2016). *Nitel veri analizi* (Çev. Ed. Akbaba Altun, S. VeErsoy, A.). Ankara: Pegem Akademi..
- Neubauer, B. E., Witkop, C. T., & Varpio, L. (2019). How phenomenology can help us learn from the experiences of others. *Perspectives on Medical Education*, 8(2), 90-97. <https://doi.org/10.1007/s40037.019.0509-2>
- Özkan, R., & Taşkın, M. A. (2014). İlköğretim öğrencilerinin vatan olgusuna ilişkin algılarının belirlenmesi. *Tarih Okulu Dergisi (TOD)*, XVII, 889-906. <https://doi.org/10.14225/Joh461>
- Palavan, Ö., & KozanerYenigül, Ç. (2021). Elementary and middle school students' perception of homeland through metaphors. *EuropeanJournal of Educational Research*, 10(2), 607-618. <https://doi.org/10.12973/eu-jer.10.2.607>
- Saban, A. (2008). Okula ilişkin metaforlar. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 55(55), 459 – 496.
- Sağdıç, M., & İlhan, G. O. (2018). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının "vatan" kavramına ilişkin metaforik algıları. *InternationalJournal of Geography and Geography Education*, (38), 104-118. <https://doi.org/10.32003/iggei.430827>
- Sanchez, A., MaríaBarreiro, J., & Maojo, V. (2000). Design of virtualrealitysystemsforeducation: A cognitiveapproach. *Education and Information Technologies*, 5(4), 345-362.
- Sarıdaş, G. (2022).Yabancı ve öğrencilerin birbirleri hakkında görüşlerinin metafor yoluyla incelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 51 (234) , 1491-1506. <https://doi.org/10.37669/milliegitim.845758>
- Sarıer, Y. (2020). Türkiye'de mülteci öğrencilerin eğitimi üzerine bir meta-sentez çalışması: Sorunlar ve çözüm önerileri. *Eğitimde Yeni Yaklaşımlar Dergisi*, 3(1), 80-111.
- Seferoğlu, G., Korkmazgil, S., & Ölcü, Z. (2009).Metaforlar aracılığıyla öğretmenlerin düşünme biçimlerine dair fikir edinmek. *Eğitim Çalışmaları*, 35 (3), 323-335.
- Songür, N., & Olgun, O. (2020). Geçici koruma statüsündeki Suriye kökenli öğrencilerin eğitim gördükleri ilkokullarda yaşanan sorunlar: Ankara-Altındağ ilçesi örneği. *Third Sector Social Economic Review*, 55(4), 2969-2996. <http://dx.doi.org/10.15659/3.sektor-sosyal-ekonomi.20.12.1434>
- Şahin, C. (2016). Türkiye Nüfusu. M. Hayır Kanat içinde, *Türkiye Coğrafyası ve Jeopolitiği* (editör: Meryem Hayır Kanat) (s. 220-248). Ankara: Nobel.
- Şahin, H. (2020). Göç olgusu, mülteci çocukların eğitimi ve Suriyeli mülteci çocukların Türk eğitim sistemine entegrasyonu süreci. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 9(1), 377-394.
- Şahin, M., & Doğan, Y. (2018). Suriyeli öğrencilerin bulunduğu sınıflarda Fen Bilimleri öğretiminde karşılaşılan sorunlar: Nitel bir çalışma. *International Journal of Scholars in Education*, 1(1), 13-33.
- Şeker, B. D., & Aslan, Z. (2015). Eğitim sürecinde mülteci çocuklar: Sosyal psikolojik bir değerlendirme. *AKU Kuramsal Eğitimbilim Dergisi (Journal of Theoretical Educational Science)*, 8(1), 86-105.
- Şentürk, M., Tıkman, F., & Yıldırım, E. (2017). Göç metaforuna yolculuk: Bir fenomenolojik çalışma. *Kilis 7 Aralık Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(14), 104-126. <https://doi.org/10.31834/kilissbd.349853>
- Şimşek, H., & Kula, S. S. (2018). Türkiye'nin göçmen politikasında ihmal edilen boyut: Eğitsel uyum programı. *Ahi Evran Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 2 (2) , 5-21.
- Tannehill, D., & MacPhail, A. (2014). What examining teaching metaphorstells us aboutpre-service teachers' developing beliefs about teaching and learning. *Physical Education and Sport Pedagogy*, 19(2), 149-163. <https://doi.org/10.1080/17408.989.2012.732056>
- Telsaç, Y. Ö., & Telsaç, C. (2022). Göç nedeniyle oluşan temel eğitim sorunları. *Uluslararası Akademik Birlik Dergisi*,5(3), 113-122.
- TÜİK (2022). Nüfus ve konut sayımı, haber bülteni, Sayı: 45866. <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Nufus-ve-Konut-Sayimi-2021-45866>.
- Tümertekin, E., & Özgüç, N. (2019). *Beşeri coğrafya/insan, kültür, mekân*. Çantay Kitabevi, İstanbul. (t.y.).
- Türk, H., & Atasoy, E. (2020).Ortaokul 8. sınıf öğrencilerinin zihninde göç olgusu: bir metafor analizi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (55), 26-44. <https://doi.org/10.21764/maeuefd.550258>
- UNHCR. (2023). Türkiye'deki mülteciler ve sığınmacılar. BM Mülteciler Örgütü, Ocak 26, 2023 tarihinde www.unhcr.org: <https://www.unhcr.org/tr/turkiyedeki-multeciler-ve-siginmacilar> adresinden edinilmiştir.
- UNHCR (2022). Major source Countries. <https://www.unhcr.org/5b27be547.pdf%20>
- Yavuz, İ. (2018). Sosyal bilgiler derslerinde vatanseverlik değerinin öğretimi konusunda farklı ülke uygulamaları. *Araştırma ve Deneyim Dergisi*, 3(1), 17-31.

- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2018). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yumurtacı, G., & Tolunay, D. (2018). Mizah dergilerinde göç olgusunun temsili. *Anadolu Üniversitesi İletişim Bilimleri Fakültesi Uluslararası Hakemli Dergisi*, 26(3), 227-237.
- Yurdakul, A., & Tok, T. N. (2018). Öğretmen gözüyle göçmen/mülteci öğrenci. *Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 9(2), 46-58.
- Yüce, E., & Doğan, T. (2022). School adaptation of students under temporary protection (From the eyes of Turkish and Syrian students). *Hacettepe University Journal of Education*, 37(1), 155-170. <https://doi.10.16986/HUJE.202.005.8048>
- Zembat, R., Çelik, B., Yıldırım, M., & Kılıçkaya, A. (2021). Okul öncesi öğretmenlerinin “göçmen çocuk” metaforlarının belirlemesi. *International Primary Education Research Journal*, 5(2), 152-170. <https://doi.10.38089/iperj.2021.59>
- Zheng, H. B., & Song, W. J. (2010). Metaphor analysis in the educational discourse: A critical review. *Online Submission*, 8(9), 42-49.